

КЗ «Новгород-Сіверський фаховий медичний коледж» ЧОР

**Циклова комісія природничо-наукової, гуманітарної та соціально-
економічної підготовки**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ
ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
ОПП	Лікувальна справа

Програма введена в дію
наказ №83 від 31.08.2023 р.

2023 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ТА
ЙОГО ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

для студентів за спеціальністю 223 Медсестринство

ОПП Лікувальна справа 2022 року 24 сторінки

Укладач: спеціаліст вищої категорії, викладач методист КЗ «Новгород-Сіверський фаховий медичний коледж» ЧОР Коленченко О.А.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничо-наукової, гуманітарної та соціально-економічної підготовки спеціальності
Протокол № 1 від 5 вересня 2023 року

Голова циклової комісії природничо-наукової, гуманітарної та соціально-економічної підготовки спеціальності Бурико О.М.

Перезатверджено Протокол № 1 від « 05 » вересня 2024 року

Перезатверджено _____ Протокол № 1 від « _____ » вересня 2025 року

Перезатверджено _____ Протокол № 1 від « _____ » вересня 2026 року

Перезатверджено _____ Протокол № 1 від « _____ » вересня 2027 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Загальна кількість годин -60	Галузь знань 22 Охорона здоров'я	<u>Вибіркова</u>	
	Спеціальність <u>223 Медсестринство</u> <u>ОПП Сестринська справа</u>	Рік підготовки:	
		II-й	
		Семестр	
		III-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 1	Освітньо-професійний ступінь: <u>фаховий молодший бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	
		Практичні	Лабораторні
		28 год.	
		Семінарські	
		Самостійна робота	
		12	
		Вид контролю: диференційований залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є: вивчення теоретичних основ профілактичної медицини, зокрема гігієни та екології, як наук, які є базисом профілактичної складової професійного світогляду фахівця; формування у студентів відповідальної професійної компетентності, збереження та зміцнення здоров'я нації та першочерговість профілактичного напрямку діяльності у сфері охорони здоров'я; формування у майбутніх фахівців відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я пацієнтів, мотивації на здоровий спосіб життя; розвиток у студентів наукового гігієнічного мислення, використання його для оцінки рівня здоров'я населення, надання рекомендацій з гігієнічних питань здоровій та хворій людині; використання гігієнічних знань для оптимізації умов праці та лікарняного середовища; профілактики внутрішньолікарняної інфекції в лікувально-профілактичних закладах; проведення санітарнопросвітньої роботи тощо.

2.2. Основні завдання навчальної дисципліни «Навколишнє середовище та його вплив на здоров'я людини» спрямовані на: досягнення результатів навчання:

- закладення теоретичних основ гігієни та екології, як наук (термінологія, закони, методи, принципи гігієнічного нормування);
- нормативно-методичне забезпечення застосування профілактичних заходів та відпрацювання практичних навичок щодо профілактики захворювань інфекційного та неінфекційного походження у відповідності до основ чинного законодавства України;
- опанування лабораторних методів дослідження (органолептичні, фізичні, хімічні, біологічні, бактеріологічні методи);
- оцінювання чинників навколишнього середовища та профілактики їх негативного впливу на здоров'я людини;
- використання сприятливих оздоровчих факторів навколишнього середовища для зміцнення здоров'я людини, загартування організму тощо.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

2.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

– інтегральна:

Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.

– загальні:

ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7 Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 8 Здатність до міжособистісної взаємодії.

- спеціальні :

СК 1 Здатність до застосовування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК 4 Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК 5 Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК 7 Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 8 Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

СК 9 Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 12 Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

СК 13 Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.

2.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

РН 1. Володіти українською мовою для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

- РН 3. Інтерпретувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.
- РН 4. Вести медичну документацію відповідно до чинних вимог.
- РН 5. Дотримуватися правил безпеки життєдіяльності, техніки безпеки і охорони праці.
- РН 10. Вміти підготувати пацієнта до лабораторного та інструментального дослідження, здійснити забір біологічного матеріалу та проб, скерувати до лабораторії.
- РН 16. Здійснювати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.
- РН 17. Здійснювати протиепідемічні заходи в осередку інфекційних та особливо небезпечних захворювань при здійсненні професійної діяльності.
- РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді задля надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.
- РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Лабораторні/практичні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Загальна мікробіологія				
1	Вступ. Перспективи розвитку профілактичного напрямку медицини	4	2	-	1
2	Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань	8	2	2	1
3	Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів	6	2	2	1
4	Гігієна води та водопостачання населених пунктів	10	2	4	2
5	Гігієна житла	7	2	2	1
6	Гігієна харчування	12	4	4	2
7	Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна	4	-	2	1
8	Гігієна праці	10	2	4	1
9	Гігієна дітей та підлітків	8	2	2	1
10	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	12	2	6	1

№ з/п	Тема	Кількість годин			
		Загальний обсяг	Лекції	Лабораторні/практичні заняття	Самостійна робота
УСЬОГО		60	20	28	12

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Перспективи розвитку профілактичного напрямку медицини	2
2	Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань	2
3	Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів	2
4	Гігієна води та водопостачання населених пунктів	2
5	Гігієна житла	2
6	Гігієна харчування	2
7	Гігієна харчування	2
8	Гігієна праці	2
9	Гігієна дітей та підлітків	2
10	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	2
	Усього	20

ЗМІСТ ТЕМИ

Тема 1. Вступ. Перспективи розвитку профілактичного напрямку медицини

Поняття про профілактику, мета, завдання профілактичного напрямку медицини, зв'язок із гігієною та іншими науками. Об'єкти вивчення профілактичного напрямку медицини.

Єдність організму та навколишнього природного середовища — основа профілактичної медицини. Поняття про екологію, у тому числі екологію людини та соціоекологію.

Визначення понять — захворювання, хвороба, здоров'я. Фактори ризику та їхній вплив на здоров'я людини. Гігієна як наука, завдання гігієни. Основні галузі профілактичної медицини.

Значення знань гігієни для формування професійного мислення медичних працівників. Поняття про гігієнічний норматив, його різновиди, об'єкти, що підлягають нормуванню, значення в проведенні профілактичних заходів. Закони гігієни як основа вчення про єдність і взаємодію людського організму та довкілля. Санітарія. Санітарний нагляд. Роль фельдшера в проведенні

санітарно-гігієнічних заходів в умовах ФАПу, здоров'я пункту, у лікувально-профілактичних закладах

Тема 2. Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань

Поняття про навколишнє середовище, його структура: природне незмінне, змінне (забруднене) антропогенне, штучне. Внутрішнє середовище людини (гомеостаз) і його взаємодія з навколишнім середовищем. Роль забрудненого навколишнього середовища у формуванні захворювань населення.

Повітряне середовище, гігієнічне значення. Фізичні чинники атмосферного повітря (температура, вологість, рух, атмосферний тиск), його гігієнічне значення. Вплив мікрокліматичних показників на процеси теплового обміну організму людини. Методи й показники оцінювання комплексної дії мікроклімату на організм людини. Атмосферний тиск і його вплив на організм людини.

Методика визначення температури повітря, швидкості його руху, відносної вологості, атмосферного тиску.

Тема 3. Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів

Ґрунт як складова частина літосфери, значення в природі та житті людини.

Санітарно-гігієнічне та епідеміологічне значення ґрунту.

Геохімічні ендемії. Принципи гігієнічного нормування біологічних, хімічних та фізичних екологічних чинників. Особливості нормування якості ґрунту. Критерії шкідливості та види небезпечного екологічного впливу.

Гігієнічна характеристика покладів, поняття про процеси самоочищення, які відбуваються в ґрунті.

Загальні принципи організації систем очищення населених пунктів (вивізна, сплавна). Гігієнічні вимоги до влаштування та санітарного утримання вбиралень надвірного типу та люфтклозетів. Гігієнічні вимоги до збирання й вивезення твердих покладів. Методи знезараження та утилізації нечистот і побутового сміття.

Стічні води. Гігієнічна характеристика. Поняття про способи очистки і знезараження стічних вод. Мала каналізація (сільські лікарні, санаторії, бази відпочинку, дитячі літні оздоровчі заклади тощо).

Тема 4. Гігієна води та водопостачання населених пунктів

Санітарно-гігієнічне та епідеміологічне значення води. Гігієнічні вимоги щодо якості води господарсько-побутового водопостачання: безпечність в епідеміологічному відношенні, нешкідливість за хімічним складом, задовільні органолептичні властивості.

Принципи гігієнічного нормування біологічних, хімічних та фізичних екологічних чинників. Особливості нормування якості води. Критерії шкідливості та види небезпечного екологічного впливу.

Гігієнічна характеристика джерел водопостачання. Методи очищення і

зnezаражування води. Системи водопостачання. Місцеве водопостачання, гігієнічні вимоги щодо впорядкування та експлуатації криниць. Централізоване водопостачання, значення в профілактиці захворювань населення.

Тема 5. Гігієна житла

Гігієнічне значення житла. Вплив житлових умов на здоров'я та побут населення. Гігієнічні вимоги до житла: розмірів (норми площі, висоти, глибини, кубатури), планування. Значення та гігієнічні вимоги до природного та штучного освітлення. Природна та штучна вентиляція.

Мікроклімат житла. Опалення приміщень (місцеве, центральне), порівняльна гігієнічна характеристика видів центрального опалення: водяного, парового, повітряного. Поняття про кондиціонування повітря.

Тема 6. Гігієна харчування

Визначення понять: раціональне, дієтичне, лікувально-профілактичне харчування. Основні принципи раціонального харчування. Енергетична цінність харчування. Поняття про фізіологічні норми харчування, збалансованість харчового раціону. Режим харчування.

Особливості нормування продуктів харчування. Критерії шкідливості та види небезпечного екологічного впливу.

Гігієнічна характеристика методів консервування харчових продуктів. Гігієнічне оцінювання й санітарна експертиза харчових продуктів. Методика взяття проб продуктів для лабораторного дослідження.

Тема 7. Гігієна харчування

Харчові отруєння, їх класифікація. Харчові отруєння мікробної етіології: 1) бактерійні токсикоінфекції та токсикози; 2) мікотоксикози. Шляхи інфікування харчових продуктів, заходи профілактики. Харчові отруєння немікробної етіології: 1) продуктами, отруйними за своєю природою (рослини, гриби, отруйна риба тощо); 2) продуктами рослинного й тваринного походження, які набули токсичних властивостей за певних умов; 3) домішками до харчових продуктів. Заходи профілактики. Роль фельдшера в запобіганні виникненню харчових отруєнь (у дитячому закладі, на ділянці).

Громадське харчування. Гігієнічні вимоги до планування, обладнання та санітарного утримання виробничих і торговельних приміщень їдальні.

Миття і зnezаражування столового й кухонного посуду. Гігієнічні вимоги до зберігання продуктів, первинної та термічної обробки, реалізації готових страв. Роль фельдшера в здійсненні санітарного нагляду за харчовими об'єктами.

Тема 8. Гігієна праці

Завдання гігієни праці. Працездатність, крива працездатності.

Поняття про професійні шкідливості та професійні захворювання.

Промисловий шум, вплив на організм працюючого, профілактика шумової хвороби. Вібрація, її види, профілактика вібраційної хвороби. Виробничий пил, пилові захворювання, їх профілактика. Вимушене положення тіла як професійна шкідливість, заходи щодо її усунення.

Виробничий мікроклімат. Гігієна праці під час використання джерел іонізуючого випромінювання, комп'ютерної техніки. Промислові отрути та отруєння, заходи профілактики. Промисловий травматизм (види травм, профілактика). Гігієна сільськогосподарської праці (несприятливі метеорологічні умови, пил, шум, вібрації, пестициди, професійні інфекції). Гігієна праці працюючих підлітків та жінок.

Тема 9. Гігієна дітей та підлітків

Гігієнічні основи режиму для навчальних закладів, режим дня школяра. Допустиме навчальне навантаження школяра в різні вікові періоди.

Гігієнічні вимоги щодо обладнання, санітарного утримання класних приміщень, спортивних залів, майстерень (норми площі, кубатури, внутрішнє оздоблення, природне та штучне освітлення, вентиляція, мікроклімат), щодо використання комп'ютерної техніки в навчальному процесі. Гігієнічні вимоги до шкільних меблів. Роль фельдшера в проведенні профілактичної роботи в школі.

Санітарно-гігієнічні вимоги до дитячих дошкільних закладів.

Тема 10. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

Ознайомлення з гігієнічними вимогами до лікарняної ділянки, принципами планування території лікарні. Гігієнічні принципи планування будинку лікарні, лікарняних відділень. Гігієнічні вимоги до палатної секції, лікарняної палати. Санітарно-гігієнічні вимоги до облаштування та утримання ФАПів, здоров'я пунктів.

Санітарно-гігієнічний режим лікувальних установ: щоденне прибирання палат, коридорів, генеральне прибирання, миття посуду, підтримання чистоти повітря, використання дезінфекційних засобів. Заходи, спрямовані на усунення шуму.

Особливості збирання, видалення та знешкодження специфічних лікарняних відходів.

5.Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань	2
2	Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів	2
3	Гігієна води та водопостачання населених пунктів	2
4	Гігієна води та водопостачання населених пунктів	2
5	Гігієна житла	2
6	Гігієна харчування	2
7	Гігієна харчування	2
8	Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна	2
9	Гігієна праці	2
10	Гігієна праці	2
11	Гігієна дітей та підлітків	2
12	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	2
13	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	2
14	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	2
	Усього	28

Зміст теми

Тема 1. Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань

Визначення температури повітря.

Визначення відносної вологості повітря за допомогою аспіраційного

психрометра.

Визначення швидкості руху повітря за допомогою анемометра.

Гігієнічна оцінка комплексного впливу чинників мікроклімату.

Практичні навички:

- вміти визначати і надавати гігієнічну оцінку температури повітря;
- вміти визначати і давати гігієнічну оцінку відносної вологості повітря;
- вміти визначати і давати гігієнічну оцінку швидкості руху повітря;
- вміти давати гігієнічну оцінку комплексній дії чинників мікроклімату на процес теплового обміну організму людини.

Тема 2. Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів

Методика гігієнічного оцінювання ґрунту за даними санітарних обстежень.

Методи відбору проб ґрунту для дослідження.

Визначення фізичних властивостей ґрунту (водопроникність, водомісткість, капілярність, повітропроникність тощо).

Оцінювання санітарного стану ґрунту за комплексом показників. Санітарне число.

Планування профілактичних заходів щодо санітарної охорони ґрунту. Проведення санітарно-просвітньої роботи з метою профілактики захворювань, пов'язаних із забрудненням ґрунту.

Практичні навички:

- вміти відбирати проби ґрунту з досліджуваної ділянки;
- вміти провести гігієнічне оцінювання ґрунту за даними санітарного обстеження ділянки та результатами лабораторного аналізу проб;
- вміти скласти план проведення профілактичних заходів щодо санітарної охорони ґрунту з метою профілактики захворювань;
- вміти розробити заходи щодо збирання, видалення та знешкодження відходів із лікувально-профілактичних установ;
- вміти провести санітарно-просвітню роботу щодо профілактики захворювань, пов'язаних із забрудненням ґрунту.

Тема 3. Гігієна води та водопостачання населених пунктів

Взяття проб води з мережі водогону, колодязя, складання супровідного документа. Визначення органолептичних властивостей питної води.

Практичні навички:

- вміти відбирати проби води та скласти супровідний документ;
- вміти визначати органолептичні властивості води.

Тема 4. Гігієна води та водопостачання населених пунктів

Гігієнічна оцінка якості питної води (попередня) за органолептичними властивостями.

Санітарне обстеження криниці. Дезинфекція колодязів і води в них.

Знезаражування води в польових умовах.

Практичні навички:

- вміти давати гігієнічну оцінку якості питної води;
- вміти провести санітарне обстеження криниці;
- вміти здійснювати дезинфекцію колодязів та води в них.

Тема 5. Гігієна житла

Визначення світлового коефіцієнта та коефіцієнта природного освітлення.

Визначення штучної освітленості за методом “Ватт”.

Гігієнічне оцінювання природного і штучного освітлення приміщення.

Гігієнічне оцінювання житла за результатами санітарного обстеження.

Практичні навички:

- вміти визначати світловий коефіцієнт;
- вміти визначати коефіцієнт природного освітлення;
- вміти визначати штучну освітленість за методом “Ватт”;
- вміти здійснювати гігієнічне оцінювання санітарних умов житлових, лікарняних, дитячих приміщень і давати рекомендації щодо їх поліпшення.

Тема 6. Гігієна харчування

Ознайомлення з методикою гігієнічного оцінювання харчування в організованих колективах за даними меню-розкладки.

Розрахунок енергетичної цінності страв, харчових раціонів.

Практичні навички:

- вміти визначати енергетичну цінність страв, харчових раціонів за допомогою “Таблиць енергетичної цінності і хімічного складу продуктів харчування”.

Тема 7. Гігієна харчування

Ознайомлення з навчально-технічною документацією (НТД), складання схеми обстеження підприємства громадського харчування.

Проведення санітарного обстеження підприємства громадського харчування та складання акта обстеження, оцінювання дотримання санітарно-гігієнічних вимог на об’єкті.

Практичні навички:

- вміти працювати з НТД та складати схеми обстеження;
- вміти проводити санітарне обстеження та давати гігієнічну оцінку дотримувannya вимог санітарного режиму на підприємствах громадського харчування, планувати й контролювати здійснення заходів щодо усунення виявлених недоліків.

Тема 8. Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна

Виступи студентів із пробними бесідами з проблеми формування здорового

спосіб життя та основних питань особистої гігієни (з наступним обговоренням).

Оформлення бюлетенів щодо пропаганди здорового способу життя.

Практичні навички:

- вміти пропагувати навички здорового способу життя серед різних верств населення;
- вміти скласти текст санітарно-просвітніх пам'яток, листівок;
- вміти провести санітарно-просвітню бесіду;
- вміти оформити санітарний бюлетень.

Тема 9. Гігієна праці

Оволодіння методикою здійснення поточного санітарного нагляду на промислових об'єктах.

Проведення санітарного обстеження цеху з метою перевірки загального санітарного стану, у тому числі санітарного стану побутових приміщень, контролю виконання правил промислової санітарії. Гігієнічна оцінка умов праці.

Складання рекомендацій щодо оптимізації виробничого середовища та запобігання професійним захворюванням.

Практичні навички:

- вміти здійснювати санітарний нагляд за промисловими об'єктами;
- вміти давати рекомендації щодо охорони та гігієни праці.

Тема 10. Гігієна праці

Організація диспансерного спостереження в умовах медико-санітарних частин (МСЧ). Попередній і періодичний медичні огляди, мета проведення їх, основна документація.

Методи вивчення загальної захворюваності працівників: за результатами медичних оглядів, кількістю звернень за медичною допомогою та даними про причини смерті.

Практичні навички:

- вміти визначити контингент працівників для проходження періодичних медичних оглядів;
- вміти організувати та контролювати проходження медичних оглядів;
- вміти розробити заходи щодо профілактики професійної захворюваності та виробничого травматизму;
- вміти організувати та провести санітарно-просвітню роботу з працівниками різних галузей народного господарства з використанням сучасних методів і форм.

Тема 11. Гігієна дітей та підлітків.

Санітарно-гігієнічне оцінювання благоустрою та експлуатації шкільних приміщень.

Гігієнічне оцінювання режиму навчання.

Практичні навички:

- вміти оцінювати санітарно-гігієнічні умови в шкільних приміщеннях, планувати і реалізовувати заходи щодо їх поліпшення;
- вміти давати гігієнічну оцінку режиму навчання школярів, розробляти рекомендації щодо його поліпшення.

Тема 12. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

Санітарно-гігієнічне оцінювання експлуатації та благоустрою відділень лікарні.

Практичні навички:

- вміти оцінювати санітарні умови відділень.

Тема 13. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

Гігієнічне оцінювання санітарного режиму палати, палатної секції.

Практичні навички:

- вміти оцінювати санітарні умови палати, палатної секції;
 - вміти оцінювати санітарний режим палати, палатної секції, та надавати рекомендації щодо його поліпшення.

Тема 14. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

Гігієнічне оцінювання санітарного режиму відділення.

Практичні навички:

- вміти оцінювати санітарні умови відділення;
 - вміти оцінювати санітарний режим відділення та надавати рекомендації щодо його поліпшення.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Перспективи розвитку профілактичного напрямку медицини	1
2	Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань	1
3	Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів	1
4	Гігієна води та водопостачання населених пунктів	2
5	Гігієна житла	1
6	Гігієна харчування	2
7	Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна	1
8	Гігієна праці	1
9	Гігієна дітей та підлітків	1
10	Гігієна лікувально-профілактичних закладів	1
	Усього	12

ЗМІСТ ТЕМИ

Тема 1. Вступ. Перспективи розвитку профілактичного напрямку медицини

1. Загальна характеристика антропогенного впливу на навколишнє середовище.
2. Сучасний стан навколишнього середовища, дія денатурованого природного середовища на організм людини, здоров'я населення в цілому та на інші складові біосфери.
3. Законодавчі акти про охорону навколишнього середовища.

4. Основні етапи в історії розвитку гігієни. Внесок українських учених у розвиток гігієнічної науки і санітарної практики.
5. Значення гігієни в діяльності середніх медичних працівників.

Тема 2. Навколишнє середовище та здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань

1. Гігієнічне значення сонячної радіації, оздоровчий вплив на організм людини.
2. Поняття про погоду, клімат, мікроклімат, акліматизацію. Медичні аспекти акліматизації.
3. Метеотропні реакції та хвороби, їх профілактика.
4. Хімічний склад атмосферного повітря, гігієнічне значення окремих його складових. Забруднення атмосферного повітря: характеристика джерел забруднення атмосфери природного та антропогенного походження, основні забруднювачі.
5. Наслідки забруднення атмосфери, вплив на здоров'я та санітарні умови проживання населення.
6. Заходи щодо санітарної охорони атмосферного повітря.

Тема 3. Гігієна ґрунту та очищення населених пунктів

1. Наслідки нераціонального використання ґрунту.
2. Забруднення ґрунту екзогенними хімічними та радіоактивними речовинами, мікро-організмами. Шляхи міграції забруднень з ґрунту до організму людини.
3. Санітарна охорона ґрунту

Тема 4. Гігієна води та водопостачання населених пунктів

1. Водні епідемії.
2. Зв'язок хімічного складу води з виникненням ендемічних захворювань (флюороз, карієс, водно-нітратна метгемоглобінемія тощо).
3. Основні принципи (схема) опорядкування водогону з підземних та поверхневих джерел водопостачання.
4. Особливості водопостачання окремих приміщень у разі відсутності водогону (сільські школи, лікарні, літні оздоровчі табори тощо).
5. Заходи щодо охорони водних ресурсів.
Нагляд за водопостачанням (в умовах ФАПу, здоровпункту).

Тема 5. Гігієна житла

1. Повітряне середовище в громадських та житлових приміщеннях, можливі зміни його фізичних та хімічних властивостей, вплив на організм людини.
2. Причини вогкості в житлі, заходи щодо боротьби з нею.
3. Гігієнічні вимоги до упорядження та експлуатації гуртожитків, сільських будівель і польових станів.

Тема 6. Гігієна харчування

1. Харчування як один із головних чинників, що впливають на здоров'я людини; захворювання, пов'язані з недоліками харчування.
2. Значення для організму людини харчових речовин: білків, жирів, вуглеводів, мінеральних речовин, вітамінів.
3. Вітамінна забезпеченість організму (поняття про гіповітамінози, авітамінози, гіпервітамінози).
4. Макро- та мікроелементози, умови їх виникнення
5. Гігієнічна характеристика окремих харчових продуктів (м'яса, риби, молока, злаків та продуктів їх переробки, овочів, фруктів) — склад, епідеміологічне значення. Органолептичні ознаки псування харчових продуктів.
6. Особливості гігієни працівників громадського харчування, контроль за їх здоров'ям.

Тема 7. Здоровий спосіб життя. Особиста гігієна

1. Гігієнічні основи здорового способу життя. Організація пропаганди здорового способу життя, методи та засоби санітарно-освітньої роботи.
2. Загартування і фізична культура — елементи особистої гігієни.
3. Особиста гігієна: предмет вивчення, роль у профілактиці інфекційних та неінфекційних захворювань. Значення особистої гігієни для фельдшера.
4. Догляд за шкірою, волоссям, нігтями, ротовою порожниною.
5. Гігієнічні вимоги до взуття. Профілактика намуляння та пітливості ніг.
6. Гігієна одягу: основні гігієнічні вимоги до тканин, гігієнічна характеристика окремих видів тканин. Вимоги до окремих видів одягу, їх призначення.

Тема 8. Гігієна праці

1. Види праці (розумова, фізична).
2. Втома, перевтома. Заходи профілактики передчасної втоми, перевтоми.
3. Значення режиму праці та відпочинку.
4. Гігієнічні вимоги щодо обладнання та утримання промислових підприємств.

Тема 9. Гігієна дітей та підлітків

1. Гігієнічні вимоги щодо упорядкування та обладнання літніх оздоровчих таборів, утримання дітей у них.
2. Роль фельдшера в проведенні профілактичної роботи в дитячих дошкільних закладах та літніх оздоровчих таборах.

Тема 10. Гігієна лікувально-профілактичних закладів

1. Особливості планування та експлуатації приймального, хірургічного,

- інфекційного, акушерського відділень.
2. Гігієна праці медичного персоналу.
 3. Особиста гігієна медичних працівників.
 4. Гігієнічні вимоги до організації харчування хворих. Вітамінізація страв.

7. Методи навчання

Видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна (індивідуальна) робота студентів.

Самостійна позааудиторна робота студентів спрямована на самостійний пошук тематичної літератури, самостійне вивчення фрагментів навчальної програми, виконання індивідуальних завдань викладача тощо.

8. Методи контролю

Поточне оцінювання навчальних досягнень студентів проводиться на лекційних та практичних заняттях. Оцінювання самостійної роботи проводиться на практичних заняттях. Підсумкове оцінювання проводиться на диференційованому заліку. Застосовуються такі засоби діагностики рівня знань студентів: тестові завдання, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок та вмінь.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА НА ТЕОРЕТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

з предмету: «Навколишнє середовище та його вплив на здоров'я людини»

При оцінюванні рівня навчальних досягнень враховується:

- рівень знань завдань екології та профілактичної медицини, елементів санітарного законодавства України, екологічну ситуацію в Україні, вплив соціальних та природних чинників на здоров'я людини, основні напрями профілактики захворювань, пов'язаних з негативним впливом чинників навколишнього середовища, організації санітарно-гігієнічних досліджень.

Всі види оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
---------------	---

«2»	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності на теоретичному занятті з предмету «Навколишнє середовище та його вплив на здоров'я людини». Не володіє системним мисленням, не може самостійно оцінити якість результатів своєї фахової підготовки. Має фрагментарні знання лише з незначної частини навчального матеріалу за темою теоретичного заняття. Навчальний матеріал засвоює в мінімальному обсязі (менше 50%), завдання тестового контролю виконує на рівні 49% та менше від загальної кількості тестів.
«3»	Студент має початковий рівень знань, знає приблизно половину навчального матеріалу за темою теоретичного заняття, недостатньо орієнтується у питаннях мікробіологічної термінології. Має задовільні навички роботи з навчальною літературою, демонструє елементарні навички логічного мислення при розв'язуванні ситуаційних задач та інших завдань за консультативною допомогою викладача. Не здатний робити повні висновки. Має базові навички роботи у комп'ютерних мережах, виконує завдання на рівні користувача. При тестовому контролі виконує від 50 до 74% завдань від загальної кількості тестів.
«4»	Студент вільно володіє програмним матеріалом за темою теоретичного заняття, володіє системним мисленням, вміючи інтегрувати свої знання з навчальним матеріалом базових та клінічних дисциплін. Здатний самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, в тому числі при виконанні завдань під час теоретичного заняття, але в нестандартних ситуаціях, пов'язаних з особливостями будови органів та фізіологічних процесів, що там відбуваються, часто не може знайти правильне рішення без консультативної допомоги викладача. Має навички самостійної роботи з навчальною літературою та науковими виданнями, але в більшості лише на репродуктивному рівні розумової діяльності. Має практику самостійної роботи у комп'ютерних мережах та вміє користуватись Інтернет-ресурсами При тестовому контролі здатен правильно виконувати до 75-91% завдань від їх загальної кількості.
«5»	Студент має системні знання за повним обсягом програмного матеріалу теми теоретичного заняття, вміє добувати та поглиблювати їх за рахунок самостійної роботи з додатковою навчальною та науковою літературою, використовуючи достатній рівень своїх базових знань про основи природничо- наукових дисциплін, тобто вміє інтегрувати матеріал теоретичного заняття з іншими природничо-науковими та клінічними дисциплінами. Розуміє соціальні наслідки своєї майбутньої професійної діяльності. Користується широким арсеналом засобів для доказів правильності своєї думки, тобто проявляє здатність до продуктивного рівня розумової діяльності - аналітичної, творчої, заснованої на логіці мислення. Здатен вирішувати проблемні завдання, логічно та творчо викладати матеріал як в усній, так й в письмовій та комп'ютерній формі.

	При використанні Інтернет-ресурсів вміє оперувати методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації. Вільно володіє мікробіологічною та латинською термінологією. При тестовому контролі виконує 92-100% тестових завдань від їх загальної кількості.
--	--

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

з предмету: «Навколишнє середовище та його вплив на здоров'я людини»

При оцінюванні рівня навчальних досягнень враховується:

- рівень вмінь відбору проб для лабораторного дослідження, інструментального визначення, фізичних чинників, санітарно-гігієнічного оцінювання, планування профілактичних заходів, контролювати дотримання нормативно-технічної документації на підконтрольних об'єктах, впроваджувати заходи по поліпшенню навколишнього середовища, умов праці, навчання, проведення санітарно-освітньої роботи.

Всі види оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюються за критеріями, наведеними в таблиці.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
«2»	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності на практичному занятті з предмету «Основи екології та профілактичної медицини». Не володіє системним мисленням, не може самостійно оцінити якість результатів своєї фахової підготовки. Має фрагментарні знання лише з незначної частини навчального матеріалу за темою

	практичного заняття. Студент не може виконувати завдання для самостійної аудиторної роботи згідно інструкції до практичного заняття; не виконує, або виконує на дуже низькому рівні завдання для позааудиторної роботи за темою, яка винесена на практику; не володіє навичками оформлення щоденника для практичних занять, навчальний матеріал засвоює в мінімальному обсязі (менше 50%), завдання тестового контролю виконує на рівні 49% та менше від загальної кількості тестів.
«3»	Студент має початковий рівень знань, знає приблизно половину навчального матеріалу за темою практичного заняття, їх зв'язку з особливостями будови органів. Має задовільні навички роботи з навчальною літературою, демонструє елементарні навички логічного мислення при розв'язуванні ситуаційних задач та інших завдань за консультативною допомогою викладача. Самостійне виконання практичної роботи, особливо алгоритмованих завдань, викликає значні труднощі; не здатний робити повні висновки. Має базові навички роботи у комп'ютерних мережах, виконує завдання на рівні користувача. При тестовому контролі виконує від 50 до 74% завдань від загальної кількості тестів.
«4»	Студент вільно володіє програмним матеріалом за темою практичного заняття, вміє довести їх на конкретних прикладах з практичної медицини, тобто володіє системним мисленням, вміючи інтегрувати свої знання з навчальним матеріалом базових та клінічних дисциплін. Здатний самостійно опрацьовувати навчальний матеріал, в тому числі при виконанні завдань під час практичного заняття, але в нестандартних ситуаціях, часто не може знайти правильне рішення без консультативної допомоги викладача. Має навички самостійної роботи з навчальною літературою та науковими виданнями, але в більшості лише на репродуктивному рівні розумової діяльності. Має практику самостійної роботи у комп'ютерних мережах та вміє користуватись Інтернет-ресурсами. При тестовому контролі здатен правильно виконувати до 75-91% завдань від їх загальної кількості
«5»	Студент має системні знання за повним обсягом програмного матеріалу теми практичного заняття, вміє добувати та поглиблювати їх за рахунок самостійної роботи з додатковою навчальною та науковою літературою, використовуючи достатній рівень своїх базових знань про основи природничо-наукових дисциплін, тобто вміє інтегрувати матеріал практичного заняття з іншими природничо-науковими та клінічними дисциплінами. Розуміє соціальні наслідки своєї майбутньої професійної діяльності. Користується широким арсеналом засобів для

	доказів правильності своєї думки, тобто проявляє здатність до продуктивного рівня розумової діяльності - аналітичної, творчої, заснованої на логіці мислення. Здатен вирішувати проблемні завдання, логічно та творчо викладати матеріал як в усній, так й в письмовій та комп'ютерній формі. При використанні Інтернет-ресурсів вміє оперувати методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації.. Вільно володіє мікробіологічною та латинською термінологією. При тестовому контролі виконує 92-100% тестових завдань від їх загальної кількості.
--	--

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТА НА ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОМУ ЗАЛІКУ

з предмету: «Навколишнє середовище та його вплив на здоров'я людини»

При оцінюванні рівня навчальних досягнень враховується:

- рівень знань впливу чинників навколишнього середовища на здоров'я людей, профілактику захворювань пов'язаних з впливом цих чинників, основних нормативних законодавчих актів, організацію санітарно-гігієнічних досліджень чинників навколишнього середовища.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
«2»	Оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не знає значної частини програмного матеріалу, припускає суттєві помилки, невпевнено, зі значними труднощами виконує практичні роботи. Навчальний матеріал засвоює в мінімальному обсязі (менше 50%), завдання тестового контролю виконує на рівні 49% та менше від загальної кількості тестів.
«3»	Оцінка «задовільно» виставляється студенту, який знає тільки основний матеріал, але не засвоїв його деталей, припускається неточностей, дає недостатньо правильні визначення, зазнає труднощів при викладенні методик і їх практичного виконання, правильно відповів не менш ніж на половину питань білету. При тестовому контролі виконує від 50 до 74% завдань від загальної кількості тестів.
«4»	Оцінка «добре» виставляється студенту, який грамотно, послідовно і по суті відповів на питання, але допустив окремі неточності при викладенні одного із питань, правильно пов'язує теоретичний матеріал з практичним його застосуванням. При тестовому контролі здатен правильно виконувати до 75-91% завдань від їх загальної кількості.
«5»	Оцінка «відмінно» виставляється студенту, який вичерпно, послідовно, грамотно та логічно вірно відповів на всі питання, показав вміння пов'язувати теоретичний матеріал із практичним його застосуванням, показав міцні знання з методів дослідження та уміння їх практичного застосування, володіє різнобічними навичками та способами їх виконання. При тестовому контролі виконує 92-100% тестових завдань від їх загальної кількості.

9. Методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни: методичні розробки лекцій, методичні розробки практичних занять, методичні розробки самостійної роботи.

10. Рекомендована література

Основна

Гігієна з основами екології. Литвинова Г.О. Підручник. К.:Здоров'я, 1999.

Загальна гігієна з основами екології: Підручник для студентів ВМНЗ І—ІІ рівнів акредитації за ред. проф. В.А. Кондратюка. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2003. — 592 с.

Основи профілактичної медицини: Підручник для студентів ВМНЗ І—ІІ рівнів акредитації / П.С. Бебешко, Ю.С. Скоробреха, О.П. Коріняк. — К.:ВСВ “Медицина”, 2010. — 184 с.

Гігієна дітей і підлітків: Підручник для студентів ВМНЗ І—ІІІ рівнів акредитації / І.І. Даценко, М.Б. Шегедин, Ю.І. Шашков / К.: Медицина, 2006.

Гігієна та екологія: Підручник для студентів ВМНЗ ІІ—ІV рівнів акредитації за ред. проф. В.Г. Бардова. — Вінниця: Нова книга, 2006. — 720 с. Іл.

Гігієна з основами екології / І.І. Нікберг, І.В. Сергета, Я.І. Цимбалюк. — К.: Здоров'я, 2001.

Додаткова

Комунальна гігієна: Підручник для студентів ВМНЗ ІІІ—ІV рівнів акредитації за ред. акад. Є.Г. Гончарука. — К.: Здоров'я, 2003. — 725 с.

Загальна гігієна. Словник-довідник / І.І. Даценко, В.Г. Бардов, Г.П. Степаненко. — Львів, 2002. — 240 с.

Гігієна харчування з основами нутріціології у двох книгах: Підручник для студентів ВМНЗ ІІІ—ІV рівнів акредитації за ред проф. В.І. Ципріяна. — К.: Медицина, 2007.

Гігієна праці (Методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд): Підручник для студентів ВМНЗ ІV рівня акредитації за ред проф. Є.А. Деркачова — Вінниця: Нова книга, 2005. — 720 с. Іл.